

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 9Sžso/173/2015
Identifikačné číslo spisu: 5014200437
Dátum vydania rozhodnutia: 25.01.2017
Meno a priezvisko: JUDr. Viera Nevedelová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2017:5014200437.2

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Viery Nevedelovej a členiek senátu JUDr. Judity Kokolevskej a JUDr. Ľubice Filovej v právnej veci žalobkyne: R. N. W., nar. XY, bytom O., zastúpená Advokátskou kanceláriou V4 Legal, s.r.o., so sídlom Tvrdého 4, Žilina, proti žalovanej: Sociálna poisťovňa - ústredie, so sídlom Ul. 29. augusta č. 8-10, Bratislava, za účasti pribratého účastníka konania: WEBUNG, s.r.o., so sídlom Palárikova 76, Čadca, IČO: 47 237 201, zastúpený Advokátskou kanceláriou V4 Legal, s.r.o., so sídlom Tvrdého 4, Žilina, v konaní o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovanej č. 17511-2/2014-BA z 03.02.2014, o odvolaní žalobcu a pribratého účastníka proti rozsudku Krajského súdu v Žiline zo 17. júna 2015, č.k. 21Scud/52/2014-87, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Žiline zo 17. júna 2015, č.k. 21Scud/52/2014-87, m e n í tak, že rozhodnutie žalovanej č. 17511-2/2014-BA z 03. februára 2014 z r u š u j e a vec v r a c i a žalovanej na ďalšie konanie.

Odvolanie pribratého účastníka o d m i e t a.

Žalovaná je povinná zaplatiť žalobcovi náhradu trov konania pozostávajúcu z náhrady trov právneho zastúpenia vo výške 139,32 € na účet právneho zástupcu žalobkyne, V4 Legal, s.r.o., so sídlom Tvrdého 4, 010 01 Žilina, do tridsiatich dní od právoplatnosti tohto rozsudku.

Odôvodnenie

Krajský súd v Žiline rozsudkom č.k. 21Scud/52/2014-87 zo 17. júna 2015 zamietol žalobu, ktorou sa žalobkyňa domáhala preskúmania zákonnosti a zrušenia rozhodnutia žalovanej č. 17511-2/2014-BA z 03. februára 2014. Týmto rozhodnutím žalovaná zamietla odvolanie žalobkyne a potvrdila rozhodnutie Sociálnej poisťovne - pobočka Čadca, č. 45739-1/2013-CA z 26. septembra 2013, ktorým bolo rozhodnuté, že žalobkyňa nevykonal povinné nemocenské poistenie, povinné dôchodkové poistenie a povinné poistenie v nezamestnanosti ako zamestnancovi spoločnosti WEBUNG, s.r.o. od 01. apríla 2013 podľa slovenskej legislatívy.

Prvostupňový rozsudok odôvodnil krajský súd tým, že žalobkyňa v danom prípade nepreukázala reálny výkon činnosti zamestnanca u označeného zamestnávateľa. Bola v konaní povinná uniesť bremeno tvrdení a dôkazné bremeno a preukázať, aký konkrétny rozsah akej pracovnej činnosti pre zamestnávateľa reálne vykonávala, čo sa však nestalo. Neuniesla teda bremeno tvrdenia a dôkazné bremeno. Žalobkyňa tvrdí, že má vykonávať prácu promotéra služieb a produktov poskytovaných zamestnávateľom alebo klientmi zamestnávateľa, podľa pracovnej zmluvy jeho náplňou práce je kontakt s potenciálnymi klientmi, najmä však distribúcia reklamných letákov na území SR. Prvostupňový súd vymedzuje promotéra ako osobu, ktorej úlohou je zviditeľniť určitý produkt, jeho úlohou nemôže byť len fyzické odovzdávanie vizitiek, resp. letákov rôznych spoločností bez ďalšieho. Krajský súd ďalej ustálil, že aplikovať nariadenie (ES) Európskeho parlamentu a Rady č. 883/2004 z 29.04.2004 (ďalej len „základné nariadenie“) a jeho čl. 11 (1) vo väzbe na čl. 13 ods. 3, ako aj nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 987/2009 zo dňa 16.09.2009 (ďalej len „vykonávacie nariadenie“) a čl. 14 - 16 je možné iba v prípade, keď osoba vykonáva činnosť zamestnanca ako aj činnosť samostatne zárobkovo činné osoby (ďalej len „SZČO“) v dvoch členských štátoch. V posudzovanej veci žalobkyňa vykonáva SZČO v Poľskej republike (čo nebolo v konaní sporné), avšak z vykonaného dokazovania v správnom konaní nebolo preukázané, že by fakticky vykonávala činnosť zamestnanca na území SR. Neboli teda splnené zákonné predpoklady pre aplikáciu základného nariadenia - čl. 13 (3), nakoľko nebol preukázaný reálny súbeh činností žalobkyne ako SZČO na území Poľskej republiky a zamestnanca na území SR. V konaní nebolo preukázané, že žalobkyňa vykonáva činnosť ako zamestnaná osoba a činnosť ako samostatne zárobkovo činná osoba v odlišných členských štátoch tak, ako predpokladá čl. 13 (3) základného nariadenia. Uvedené ustanovenia základného nariadenia predpokladajú skutočný, existujúci súbeh dvoch činností (zamestnanie a SZČO vykonávané v odlišných členských štátoch), len táto skutočnosť môže zakladať postup podľa základného nariadenia (čl. 13 /3/) a aplikáciu uplatniteľných právnych predpisov príslušného členského štátu (hlava II čl. 16 vykonávacieho nariadenia). Za nedôvodnú súd považoval námietku žalobkyne, že kontroly žalovanej neboli podkladom napadnutého rozhodnutia, pretože v nich neboli zistené žiadne pochybenia. Z týchto kontrol jednoznačne vyplýva skutkové zistenie o nepreukázaní reálneho výkonu činnosti žalobkyne. Ako nedôvodnú posúdil krajský súd tiež námietku nedostatočného odôvodnenia napadnutého správneho rozhodnutia a námietku diskriminačného zaobchádzania so žalobkyňou.

Proti tomuto rozsudku sa v zákonnej lehote odvolali žalobkyňa a príbratý účastník. Spoločne podaným odvolaním namietajú, že v prvostupňovom rozhodnutí organizačná zložka žalovaného odôvodňuje svoj záver len na základe výsledkov kontroly za obdobie od 01. februára 2012 do 26. februára 2013 vykonanej u príbratého účastníka dňa 26. februára 2013, ktoré sa na žalobkyňu nemôžu vzťahovať, lebo v tomto období u príbratého účastníka nepracovala. Žalovaná v napadnutom rozhodnutí pojednáva o skutočnostiach, ktoré neboli predmetom dokazovania v prvostupňovom konaní a neboli súčasťou zisteného skutkového stavu. V tomto smere bolo žalobcovi a príbratému účastníkovi odňaté ich právo brániť sa proti rozhodnutiu orgánu verejnej moci, keď druhostupňový orgán rozhodoval o ich právach a povinnostiach na podklade nových skutočností - a to informácie o kontrole vykonanej 05. novembra 2013, ku ktorým sa žalobca ani zamestnávateľ nemali možnosť vyjadriť, lebo boli spomenuté až v druhostupňovom rozhodnutí žalovaného. Záver, že na základe výsledkov kontroly nebolo preukázané, že žalobca na území Slovenskej republiky reálne vykonáva činnosť ako zamestnanec je predčasný a neobstojí, vyplýva z nedostatočne zisteného skutkového stavu. Z predloženého administratívneho spisu nie je zistiteľné, akým spôsobom bolo preukázané, že žalobca reálne činnosť zamestnanca nevykonával. Príbratý účastník tiež namieta, že prvostupňovému správnenému orgánu predložil všetky potrebné doklady preukazujúce reálny výkon činnosti zamestnancov, ktoré si kontrolóri vyžiadali. Žalovaná však nepristúpila k doplneniu dokazovania, nevyžiadala si od príbratého účastníka žiadne ďalšie doklady, nepristúpila k osobnému výsluchu žalobcu ani k inému spôsobu preverenia tvrdení žalobcu a zotrvala na svojich záveroch. Žalovaná v odôvodnení rozhodnutia neuviedla, ako v súvislosti so záverom o nepreukázaní reálneho výkonu práce žalobcom vyhodnotil dôkazy predložené príbratým účastníkom. Na základe uvedeného žalobca navrhol, aby odvolací súd prvostupňový rozsudok Krajského súdu Žilina zmenil tak, že zruší rozhodnutie žalovanej zo dňa 03. februára 2014 a vráti vec žalovanej na ďalšie konanie.

Vo vyjadrení k odvolaniu žalovaná uviedla, že pred vydaním prvostupňového rozhodnutia vykonala dňa 26. februára 2013 kontrolu v sídle zamestnávateľa, zameranú na preverenie reálneho výkonu činnosti zamestnancov zamestnávateľa WEBUNG, s.r.o. na území Slovenskej republiky. Podľa vyjadrenia konateľa tejto spoločnosti všetci zamestnanci roznášajú letáky na požiadanie poľských firiem po rôznych mestách na území Slovenskej republiky, pričom prácu im zadáva zamestnávateľ telefonicky, e-mailom alebo poštou, a teda podľa názoru žalovanej je zrejmé, že činnosť spoločnosti zamestnávateľ neriadi bezprostredne zo sídla spoločnosti tak, ako je to stanovené v podmienkach pre registrované sídlo. Počet hodín, ktoré majú zamestnanci odrobiť a k tomu prislúchajúca mzda za vykonanú prácu vzbudzujú odôvodnené pochybnosti o rentabilnosti, keďže zamestnanci dochádzajú z Poľskej republiky na územie Slovenskej republiky individuálne. Doklady preukazujúce reálny výkon práce zamestnanca na určenom mieste v určený deň, napr. vyúčtovanie cestovných nákladov, predložené neboli. Sociálna poisťovňa teda určila, že príslušný zamestnávateľ v zmysle kritérií stanovených na určenie registrovaného sídla alebo miesta podnikania zamestnávateľa nevykazuje znaky registrovaného sídla podľa Praktickej príručky o uplatniteľných právnych predpisoch. Kontrolou takisto nebol preukázaný reálny výkon činnosti zamestnancov na Slovensku. Zamestnanci vykonávajúci kontrolu sa so žiadanými zamestnancami zamestnávateľa osobne nestretli. Žalovaná ďalej poukazuje na skutočnosť, že v prípade žalobcu poľská ZUS Sosnowiec listom zo 04. júla 2013 určila, že žalobca podlieha poľskej legislatíve od 01. februára 2013. Žalovaná túto skutočnosť nenamietala, čím sa určenie poľskej legislatívy stalo definitívnym. Žalovaná ďalej poukazuje na list č. 369682/2013-BA zo dňa 25. júla 2013 adresovaný poľskej inštitúcii ZUS, z ktorého vyplýva, že zamestnanci WEBUNG s.r.o. reálne nevykonávajú činnosť na území Slovenskej republiky. Poľská inštitúcia sociálneho zabezpečenia ZUS Vársa listom č. 992900/205/32/2013 zo dňa 10. októbra 2013 tieto skutočnosti akceptovala. V tejto súvislosti potom žalovaná poukazuje na čl. 16 ods. 4 vykonávacieho nariadenia s tým, že dohoda medzi poľskou inštitúciou ZUS a Sociálnou poisťovňou nemusí mať písomnú formu. Vzhľadom na uvedené potom žalovaná navrhuje, aby odvolací súd prvostupňový rozsudok krajského súdu ako vecne správny potvrdil. Dňom 01.07.2016 nadobudol účinnosť zákon č. 162/2015 Z.z. Správny súdny poriadok (ďalej len „S.s.p.“). V zmysle § 492 ods. 2 S.s.p. odvolacie konanie podľa piatej časti Občianskeho súdneho poriadku začaté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona sa dokončia podľa doterajších predpisov.

Podľa § 244 ods. 1 O.s.p. v správnom súdnictve preskúmajú sudy na základe žalôb alebo opravných prostriedkov zákonnosť rozhodnutí a postupov orgánov verejnej správy.

Podľa § 246c ods. 1 O.s.p. pre riešenie otázok, ktoré nie sú priamo upravené v tejto časti, sa použijú primerane ustanovenia prvej, tretej a štvrtej časti tohto zákona. Opravný prostriedok je prípustný, len ak je to ustanovené v tejto časti.

Podľa § 250 ods. 1 O.s.p. účastníkmi konania sú žalobca a žalovaný. Súd aj bez návrhu uznesením priberie do konania účastníka správneho konania, ktorého práva a povinnosti by mohli byť zrušením správneho rozhodnutia dotknuté.

Podľa § 218 ods. 1 písm. b/ O.s.p. odvolací súd odmietne odvolanie, ktoré bolo podané niekým, kto na odvolanie nie je oprávnený.

Pokiaľ ide o odvolanie podané pribratým účastníkom konania, Najvyšší súd v rámci skúmania podmienok konania riešil otázku, či odvolanie bolo podané oprávnenou osobou.

Spoločnosť WEBUNG, s.r.o., so sídlom Palárikova 76, Čadca, bola do konania pribratá uznesením Krajského súdu v Žiline č.k. 21Scud/103/2014-37 z 09. októbra 2014 podľa § 250 ods. 1 O.s.p. pribratý účastník podľa § 250 ods. 1 veta druhá O.s.p. nemá postavenie vedľajšieho účastníka konania podľa § 92 a nasl. O.s.p.

Ustanovenie § 250 ods. 1 O.s.p. je vo vzťahu k pribratanému účastníkovi konania potrebné vykladať tak, že ide predovšetkým o zabezpečenie práva takého účastníka byť informovaný o prípadnej zmene v jeho

právach a povinnostiach, ktorá môže byť spôsobená prípadným zrušením žalobou napadnutého rozhodnutia správneho orgánu. Spoločnosť WEBUNG, s.r.o. bola do konania pribratá z dôvodu, že by ako zamestnávateľ a ako účastník správneho konania mohla byť dotknutá prípadným zrušením napadnutého rozhodnutia žalovanej. Ide o konanie vo vzťahu k nej nesporné, v rámci konania pred súdom nebolo vo vzťahu k nej vykonávané dokazovanie a úkony pribratého účastníka konania po podaní žaloby nemali vplyv na výsledok súdneho konania.

Keďže odvolateľ WEBUNG, s.r.o. bol v konaní podľa druhej hlavy piatej časti Občianskeho súdneho poriadku pribratým účastníkom konania, nie je osobou oprávnenou podať odvolanie. Navyše spoločnosť WEBUNG, s.r.o. nebola účastníkom správneho konania, ktorý by v správnom konaní využil všetky opravné prostriedky. Odvolanie proti prvostupňovému správnomu rozhodnutiu nepodal. Na základe uvedeného odvolací súd podľa § 218 ods. 1 písm. b/ v spojení s § 246c ods. 1 O.s.p. odvolanie podané proti rozsudku krajského súdu pribratým účastníkom konania odmietol. Z tohto dôvodu pribratému účastníkovi konania nevzniklo ani právo na náhradu trov konania. Zároveň odvolací súd dodáva, že predmetné ustanovenie § 250k druhej hlavy piatej časti O.s.p. s trovami pribratého účastníka konania ani neráta (upravuje len trovy žalobcu a žalovaného).

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací podľa § 10 ods. 2 O.s.p., napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo preskúmal bez pojednávania v súlade s § 250ja ods. 2 O.s.p. a dospel k záveru, že odvolanie žalobcu bolo podané dôvodne a prvostupňový rozsudok Krajského súdu v Žiline zo dňa 08. apríla 2015, č.k. 21Scud/103/2014-77, je potrebné zmeniť tak, že rozhodnutie žalovanej č. 27923-2/2014-BA zo dňa 14. mája 2014 sa zrušuje a vec sa vracia žalovanej na ďalšie konanie.

Podľa čl. 11 ods. 1 základného nariadenia osoby, na ktoré sa toto nariadenie vzťahuje, podliehajú právnym predpisom len jedného členského štátu. Tieto právne predpisy sa určujú v súlade s touto hlavou.

Podľa čl. 13 ods. 3 základného nariadenia osoba, ktorá zvyčajne vykonáva činnosť ako zamestnaná osoba a činnosť ako samostatne zárobkovo činná osoba v odlišných členských štátoch, podlieha právnym predpisom členského štátu, v ktorom vykonáva činnosť ako zamestnanec, alebo ak vykonáva takúto činnosť v dvoch alebo viacerých členských štátoch, právnym predpisom určeným v súlade s odsekom 1.

Podľa čl. 1 základného nariadenia „bydlisko“ znamená miesto, kde osoba zvyčajne býva.

Podľa čl. 16 ods. 1 vykonávacieho nariadenia osoba, ktorá vykonáva činnosť v dvoch alebo vo viacerých členských štátoch, informuje o tejto skutočnosti inštitúciu určenú príslušným úradom členského štátu bydliska.

Podľa čl. 16 ods. 2 vykonávacieho nariadenia určená inštitúcia členského štátu bydliska bezodkladne určí uplatniteľné právne predpisy, ktoré sa na dotknutú osobu uplatňujú, so zreteľom na článok 13 základného nariadenia a článok 14 vykonávacieho nariadenia. Toto určenie sa považuje za predbežné. Inštitúcia informuje o predbežnom určení uplatniteľných právnych predpisov určené inštitúcie každého členského štátu, v ktorom sa činnosť vykonáva.

Podľa čl. 16 ods. 3 vykonávacieho nariadenia predbežné určenie uplatniteľných právnych predpisov, ako sa stanovuje v odseku 2, sa stáva definitívnym do dvoch mesiacov odo dňa, keď boli inštitúcie určené príslušnými orgánmi dotknutých členských štátov o ňom informované v súlade s odsekom 2, ak už uplatniteľné právne predpisy neboli definitívne určené na základe odseku 4 alebo najmenej jedna dotknutá inštitúcia neinformovala inštitúciu určenú príslušným úradom členského štátu bydliska do konca tejto dvojmesačnej lehoty o tom, že nemôže prijať toto určenie alebo že zaujala k tejto veci odlišné stanovisko.

Podľa čl. 16 ods. 4 vykonávacieho nariadenia ak existuje neistota vo veci určenia uplatniteľných právnych predpisov, v dôsledku ktorej je potrebné, aby inštitúcie alebo úrady dvoch alebo viacerých

členských štátov na požiadanie jednej alebo viacerých inštitúcií určených príslušnými úradmi dotknutých členských štátov alebo samotných týchto úradov navzájom rokovali, určia sa právne predpisy uplatniteľné na dotknutú osobu vzájomnou dohodou a so zreteľom na článok 13 základného nariadenia a príslušné ustanovenia článku 14 vykonávacieho nariadenia. Ak inštitúcie alebo príslušné dotknuté úrady nemajú vo veci rovnaké stanoviská, snažia sa dosiahnuť dohodu v súlade s uvedenými podmienkami a uplatní sa článok 6 vykonávacieho nariadenia.

Podľa čl. 16 ods. 5 vykonávacieho nariadenia príslušná inštitúcia členského štátu, ktorého právne predpisy boli predbežne alebo definitívne určené za uplatniteľné, to bezodkladne oznámi dotknutej osobe.

Podľa čl. 16 ods. 6 vykonávacieho nariadenia ak dotknutá osoba neposkytne informácie podľa odseku 1, uplatnia sa ustanovenia tohto článku na podnet inštitúcie určenej príslušným úradom členského štátu bydliska, len čo je o situácii tejto osoby informovaná, napríklad aj prostredníctvom inej dotknutej inštitúcie.

Podľa bodu 1 rozhodnutia č. A1 z 12. júna 2009 Správnej komisie pre koordináciu systémov sociálneho zabezpečenia o zavedení postupu dialógu a zmierovacieho postupu týkajúceho sa platnosti dokumentov, určenia uplatniteľných právnych predpisov a poskytovania dávok podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 883/2004 (ďalej len „rozhodnutie č. A1“) toto rozhodnutie stanovuje pravidlá na uplatňovanie postupu dialógu a zmierovacieho postupu, ktoré sa môžu použiť v týchto prípadoch:

- a) prípady, keď existujú pochybnosti o platnosti dokumentu alebo o správnosti podporných dokladov, ktoré uvádzajú situáciu osoby na účely uplatňovania nariadenia (ES) č. 883/2004 alebo nariadenia (ES) č. 987/2009, alebo
- b) prípady, keď existuje rozdiel v stanoviskách medzi členskými štátmi vo veci určenia uplatniteľných právnych predpisov.

Podľa bodu 5 rozhodnutia č. A1 inštitúcia alebo orgán, ktorý vyjadrí pochybnosti o platnosti dokumentu, ktorý vydala inštitúcia alebo orgán druhého členského štátu, alebo ktorý nesúhlasí s (dočasným) určením uplatniteľných právnych predpisov, sa týmto nazýva žiadajúcou inštitúciou. Inštitúcia druhého členského štátu sa týmto nazýva dožiadanou inštitúciou.

Podľa bodu 6 rozhodnutia č. A1 ak dôjde k jednej zo situácií uvedených v bode 1, žiadajúca inštitúcia sa obráti na dožiadanú inštitúciu, aby požiadala o potrebné objasnenie jej rozhodnutia a v prípade potreby zrušila príslušný dokument alebo ho vyhlásila za neplatný, alebo preskúmala alebo zrušila svoje rozhodnutie.

Podľa bodu 7 rozhodnutia A1 žiadajúca inštitúcia zdôvodní svoju žiadosť, pričom uvedie, že sa uplatňuje toto rozhodnutie, a poskytne príslušné podporné doklady, ktoré boli dôvodom žiadosti. Uvedie, kto bude jej kontaktnou osobou počas prvej fázy postupu dialógu.

Podľa bodu 9 rozhodnutia A1 dožiadaná inštitúcia čo najskôr informuje žiadajúcu inštitúciu o výsledku svojho prešetrovania, ale najneskôr do troch mesiacov od doručenia žiadosti.

Podľa bodu 10 rozhodnutia A1 ak sa pôvodné rozhodnutie potvrdí, zruší a/alebo ak sa dokument zruší alebo vyhlási za neplatný, dožiadaná inštitúcia o tom informuje žiadajúcu inštitúciu. O svojom rozhodnutí informuje aj dotknutú osobu a prípadne aj jej zamestnávateľa a oznámi im tiež, akými postupmi môžu toto rozhodnutie napadnúť v súlade s vnútroštátnymi právnymi predpismi.

Podľa § 120 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení (ďalej len „zákon o sociálnom poistení“) sociálne poistenie vykonáva Sociálna poisťovňa.

Podľa § 120 ods. 4 zákona o sociálnom poistení sociálna poisťovňa pri výkone sociálneho poistenia plní funkciu prístupového bodu, príslušnej inštitúcie, inštitúcie miesta bydliska, inštitúcie miesta pobytu, styčného orgánu a je kontaktná inštitúcia na komunikáciu medzi príslušnými inštitúciami a príjemcami

ďavok a medzi inštitúciami členských štátov Európskej únie, inštitúciami štátov, ktoré sú zmluvnou stranou dohody o Európskom hospodárskom priestore a inštitúciou Švajčiarskej konfederácie.

Podľa § 2 zákona o sociálnom poistení sociálne poistenie podľa tohto zákona je :

- a) nemocenské poistenie ako poistenie pre prípad straty alebo zníženia príjmu zo zárobkovej činnosti a na zabezpečenie príjmu v dôsledku dočasnej pracovnej neschopnosti, tehotenstva a materstva,
- b) dôchodkové poistenie, a to
 1. starobné poistenie ako poistenie na zabezpečenie príjmu v starobe a pre prípad úmrtia,
 2. invalidné poistenie ako poistenie pre prípad poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť v dôsledku dlhodobu nepriaznivého zdravotného stavu poistenca a pre prípad úmrtia,
- c) úrazové poistenie ako poistenie pre prípad poškodenia zdravia alebo úmrtia v dôsledku pracovného úrazu, služobného úrazu (ďalej len „pracovný úraz“) a choroby z povolania,
- d) garančné poistenie ako poistenie pre prípad platobnej neschopnosti zamestnávateľa na uspokojovanie nárokov zamestnanca, na úhradu odmeny a výdavkov predbežného správcu podľa osobitného predpisu 2a) a na úhradu povinných príspevkov na starobné dôchodkové sporenie (ďalej len „príspevky na starobné dôchodkové sporenie“) nezaplatených zamestnávateľom do základného fondu príspevkov na starobné dôchodkové sporenie,
- e) poistenie v nezamestnanosti ako poistenie pre prípad straty príjmu z činnosti zamestnanca v dôsledku nezamestnanosti a na zabezpečenie príjmu v dôsledku nezamestnanosti.

Podľa čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky štátne orgány môžu konať iba na základe Ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

Po preskúmaní napadnutého rozsudku súdu prvého stupňa spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo, dospel odvolací súd k záveru, že tento rozsudok je potrebné zmeniť tak, že súd zruší správne rozhodnutia oboch stupňov a vec vráti žalovanej na ďalšie konanie. Nie je totiž možné stotožniť sa s argumentáciou o nesplnení predpokladov pre aplikáciu základného nariadenia ani vykonávacieho nariadenia, z dôvodu, že nebol preukázaný reálny súbeh činností žalobcu ako SZČO na území Poľskej republiky a zamestnanca na území SR.

V zmysle čl. 288 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (pôvodný čl. 249 Zmluvy o Európskom spoločenstve) je nariadenie právnym aktom únie, majúcim všeobecnú platnosť, je záväzná vo svojej celistvosti a priamo uplatniteľná vo všetkých členských štátoch. Rovnako rozhodnutie je záväzná v celom rozsahu. Nariadenie je teda nástrojom unifikácie európskeho práva a rozhodnutím orgánu členského štátu, vrátane vnútroštátneho súdu, nie je možné vylúčiť jeho použitie pre konkrétny prípad.

Z obsahu administratívneho spisu bolo zistené, že Sociálna poisťovňa, pobočka Čadca vykonávala v spoločnosti WEBUNG, s.r.o., Palárikova 76, Čadca od 26. februára 2013 do 07. marca 2013 kontrolu so zameraním na preverenie reálneho výkonu činnosti zamestnancov na území Slovenskej republiky za kontrolované obdobie od 01. februára 2012 do 06. februára 2013, z ktorej vyplynulo, že spoločnosť nemá samostatnú kanceláriu, doklady spoločnosti sa nachádzajú na adrese sídla a pracovné zmluvy so zamestnancami sú uzatvorené na 10 hodín mesačne. Podľa vyjadrenia konateľa všetci zamestnanci spoločnosti roznášajú letáky na požiadanie poľských firiem po rôznych mestách na území Slovenskej republiky. Prácu zamestnávateľ zadáva zamestnancom takým spôsobom, že im telefonicky, e-mailom alebo poštou oznámia, kde a kedy sa majú dostaviť. Zamestnanci sa na miesto stretnutia dopravujú individuálne.

Podľa registračného listu FO bol žalobca prihlásený do sociálneho poistenia v Slovenskej republike 01. apríla 2013.

Ďalšia kontrola bola Sociálnou poisťovňou, pobočka Čadca vykonaná dňa 05. novembra 2013, pričom v uvedený deň sa na adrese sídla spoločnosti nenachádzal žiaden zamestnanec ani konateľ spoločnosti, preto z kontroly nevyplývali žiadne zistenia.

V administratívnom spise sa nachádza podanie Sociálnej poisťovne adresované poľskej inštitúcii sociálneho zabezpečenia ZUS, označené ako „oznámenie týkajúce sa spoločností, ktoré na území Slovenskej republiky vykonávajú činnosť ako tzv. schránkové firmy“, podľa ktorého u zamestnancov žalobcu, ktorým Sociálna poisťovňa, ústredie už vystavila formuláre E101 SK, t.j. zamestnanci podliehajú slovenským právnym predpisom a tieto boli doručené, nebudú spätne rušené. Ak po skončení platnosti formulára E101SK/PD A1 poistný vzťah u zamestnávateľa ďalej trvá, príslušná pobočka Sociálnej poisťovne vydá rozhodnutie o zániku poistenia dňom, ktorým skončila platnosť formulára E101SK/PD A1. U zamestnancov, u ktorých doteraz nebolo rozhodnuté, akým právnym predpisom podliehajú, vydá rozhodnutie o nevzniku poistenia, t.j., že nepodliehajú slovenským právnym predpisom.

Žalovaná vo vyjadrení k odvolaniu žalobcu poukázala na to, že podľa oznámenia zo 04. júla 2013 rozhodnutím pobočky poľskej inštitúcie ZUS v Sosnowci č. 380000/UBS/401/38/JŚ/2013 zo 04. júla 2013 bolo podľa čl. 16 ods. 2 vykonávacieho nariadenia rozhodnuté, že na žalobkyňu sa vzťahuje od 01.03.2014 poľské zákonodarstvo (po zohľadnení činnosti vo WEBUNG, s.r.o.), pričom toto predbežné určenie sa stalo definitívnym z dôvodu, že žalovaná toto určenie nenamietala. Uvedené oznámenie sa v predložennom administratívnom spise nenachádza.

Rozhodnutím č. 45739-1/2013-CA z 26. septembra 2013 Sociálna poisťovňa, pobočka Čadca, rozhodla, že žalobcovi nevzniklo povinné nemocenské poistenie, povinné dôchodkové poistenie a povinné poistenie v nezamestnanosti ako zamestnancovi WEBUNG, s.r.o. od 01. apríla 2013 podľa slovenskej legislatívy. Prvostupňové správne rozhodnutie bolo odôvodnené kontrolou vykonanou dňa 26. februára 2013.

Otázka, či žalobkyňa spĺňa predpoklady pre aplikáciu čl. 13 ods. 3 základného nariadenia, a teda či je osobou, ktorá zvyčajne vykonáva činnosť ako zamestnaná osoba a činnosť ako samostatne zárobkovo činná osoba v odlišných členských štátoch, je predmetom hmotnoprávneho posúdenia, na vykonanie ktorého je však príslušná inštitúcia určená vykonávacím nariadením. Inštitúcia príslušná na vykonávanie sociálneho poistenia v inom členskom štáte než určuje nariadenie na takéto posúdenie príslušná nie je. Akýkoľvek iný postup by totiž viedol k popretiu cieľa nariadení, ktorým je o.i., aby osoby, ktoré sa pohybujú v rámci spoločenstva, podliehali systému sociálneho zabezpečenia iba jediného členského štátu, aby sa tak predišlo prekryvaniu uplatniteľných ustanovení vnútroštátnych právnych predpisov a komplikáciám, ktoré by z toho mohli vzniknúť (bod 15 preambuly základného nariadenia). Pokiaľ by o skutočnosti, či konkrétna osoba spĺňa podmienky uplatnenia čl. 13 ods. 3 základného nariadenia rozhodovali inštitúcie sociálneho poistenia, resp. súdy jednotlivých štátov samostatne, mohlo by tak dôjsť k situácii, že rozhodnú rôzne, následkom čoho táto osoba by podliehala systému sociálneho zabezpečenia viacerých štátov alebo nepodliehala systému sociálneho zabezpečenia žiadneho zo štátov. Práve na vylúčenie vzniku takýchto situácií európsky normotvorca prijal základné a vykonávacie nariadenie, pričom vykonávacie nariadenie v čl. 16 v spojení prípadne s rozhodnutím č. A 1 stanovuje postup určovania uplatniteľnej legislatívy.

Z ustanovenia čl. 16 ods. 2 vykonávacieho nariadenia vyplýva, že uplatniteľné právne predpisy určí inštitúcia členského štátu bydliska osoby (pri porovnaní jazykových znení nariadenia : institution of the place of residence, instituce místa bydliště, der Träger des Wohnorts) , ktorá má podliehať čl. 13 základného nariadenia. V prejednávanvej veci nebolo sporné, že žalobca má bydlisko v Poľskej republike, a teda na určenie uplatniteľnej legislatívy pre žalobcu je príslušná poľská inštitúcia ZUS.

Žalovaná teda bola povinná vyčkat' na určenie uplatniteľnej legislatívy poľskou inštitúciou ZUS.

Pokiaľ ide o oznámenie ZUS Sosnowiec, podľa ktorého sa na žalobkyňu vzťahuje poľské zákonodarstvo, potrebné je na jednej strane zdôrazniť, že toto bolo predložené až do konania pred súdom, pričom originál, resp. overená kópia tohto podania nie je súčasťou administratívneho spisu. Odvolací súd len poznamenáva, že z predmetného podania vyplýva, že poľská legislatíva bola žalobkyňi od 01. apríla 2013 určená rozhodnutím ZUS, pobočky v Sosnowci č. 380000/UBS/401/38/JŚ/2013 zo 04. júla 2013. Práva a povinnosti však zakladajú, menia a rušia len vykonateľné a - v zásade právoplatné rozhodnutia. Pre konanie žalovanej bolo potrebné vyžiadať od poľskej inštitúcie odpis rozhodnutia o určení uplatniteľnej

legislatívy s vyznačenou právoplatnosťou a vykonateľnosťou. Pokiaľ totiž žalovaná nenamietla rozhodnutie o predbežnom určení poľskej legislatívy a zároveň toto rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť, určenie malo mať zásadné dôsledky aj na postup žalovanej. Po takomto určení aplikovateľnej legislatívy totiž nemá Sociálna poisťovňa právomoc vôbec konať a rozhodovať, čo je skutočnosť vyplývajúca jednak z účelu nariadení ako aj zo slovenského právneho poriadku. Ako už súd vyššie uviedol, práve predchádzanie mnohosti uplatniteľných systémov sociálneho zabezpečenia a príslušných orgánov bolo dôvodom prijatia nariadení. Osoby, na ktoré sa základné a vykonávacie nariadenie vzťahuje, podliehajú právnym predpisom len jedného členského štátu, a teda tiež právomoc na vykonávanie sociálneho poistenia a akýchkoľvek konaní a rozhodovaní s ním spojených má inštitúcia sociálneho zabezpečenia iba jedného členského štátu. Sociálna poisťovňa ako štátny orgán môže konať iba v rozsahu a spôsobom, aký je určený zákonom, v tomto prípade zákonom o sociálnom poistení. Zákon o sociálnom poistení vymedzuje právomoc žalovanej vykonávať sociálne poistenie ako aj jeho rozsah, pričom tiež určuje jej špeciálne oprávnenia k inštitúciám členských štátov Európskej únie, avšak aplikáciu legislatívy iného členského štátu v prípade jej určenia zákon medzi právomoci Sociálnej poisťovne nezaradil. Ak teda bola právoplatne určená legislatíva Poľskej republiky, iba inštitúcia ZUS mala právomoc konať vo veci žalobcovho sociálneho poistenia a povinnosťou Sociálnej poisťovne bolo podanie - prihlášku, ktorým sa začalo konanie, zaslať poľskej inštitúcii.

Vzhľadom na uvedené argumenty odvolací súd dospel k záveru, že rozhodnutie správneho orgánu vychádzalo z nesprávneho právneho posúdenia veci, ktorým bolo hmotnoprávne posudzovanie splnenia kritérií čl. 13 ods. 3 základného nariadenia, v konaní správneho orgánu bola zistená taká vada, ktorá mohla mať vplyv na zákonnosť napadnutého rozhodnutia, pričom vadou bolo konanie bez rozhodnutia o uplatniteľnej legislatíve podľa čl. 16 vykonávacieho nariadenia, a zároveň rozhodnutie je nepreskúmateľné pre neúplnosť spisov správneho orgánu, keď žalovaná sa odvolávala na také skutočnosti, ktoré neboli súčasťou administratívneho spisu, čo je samo o sebe dôvodom na zrušenie správneho rozhodnutia ex offio, bez ohľadu na žalobné námietky, keďže z neúplného administratívneho spisu nikdy nebude možné konštatovať zákonnosť preskúmaného rozhodnutia. Preto rozsudok Krajského súdu podľa § 250ja ods. 3 O.s.p. zmenil a podľa §250j ods. 2 písm. a/ a písm. e/ a § 250j ods. 3 O.s.p. rozhodnutie žalovanej ako aj prvostupňového orgánu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

V ďalšom konaní žalovaná bude postupovať v naznačenom smere tak, aby odstránila vyššie uvedené pochybenia, pričom je viazaná právnym názorom odvolacieho súdu. Ak bola uplatniteľná legislatíva určená príslušnou poľskou inštitúciou v zmysle čl. 16 ods. 2 vykonávacieho nariadenia, resp. dohody, je potrebné vyčkat' na právoplatné skončenie prípadného súdneho sporu v Poľskej republike. Konečné, na súde už nenapadnuteľné, rozhodnutie ZUS vylučuje možnosť, aby o uplatniteľnej legislatíve rozhodovala aj žalovaná. Žalovaná bude viesť spis riadnym spôsobom. Pod pojmom spisy žalovaného správneho orgánu podľa § 250d ods. 1 O.s.p. sa rozumie úplný, žurnalizovaný a originálny spisový materiál správneho orgánu v danej veci, vrátane originálu dokladov o doručení rozhodnutí (R 66/1998).

O náhrade trov celého konania odvolací súd rozhodol v súlade s § 246c ods. 1 v spojení s § 224 ods. 1 a § 250k ods. 1 O.s.p. tak, že úspešnému žalobcovi priznal náhradu trov konania za úkony, ktoré účelne vynaložili na uplatnenie práva.

Podľa § 250k ods. 1 veta prvá a tretia O.s.p. ak mal žalobca úspech celkom alebo sčasti, súd mu proti žalovanému prizná právo na úplnú alebo čiastočnú náhradu trov konania a môže tiež rozhodnúť, že sa náhrada trov celkom alebo sčasti neprizná, ak sú na to dôvody hodné osobitného zreteľa.

Odvolací súd považoval za vhodné využitie možnosti, ktorú mu poskytla tretia veta § 250k ods. 1 O.s.p., pričom za dôvody hodné osobitného zreteľa považoval najmä skutočnosť, že v prejednávanej veci ide o jedno z opakujúcich sa konaní (ďalšie napr. 9Sžso/142/2015, 9Sžso/225/2015, 9Sžso/228/2015, 9Sžso/164/2015, 9Sžso/4/2016), ktoré sú skutkovo veľmi obdobné s totožnou právnou otázkou, týkajúcou sa uplatnenia práv žalobcov v predchádzajúcom správnom konaní. Tomu zodpovedali aj jednotlivé podania úspešných žalobcov, čo do rozsahu aj ich obsahu, vrátane ich

vyjadrení. Na druhej strane pri svojom rozhodovaní o výške náhrady trov odvolacieho konania prihliadol aj na povinnosť právneho zástupcu riadne plniť procesné povinnosti žalobcu, a to najmä pri dodržiavaní lehôt a pokynov konajúcich súdov.

Po zvážení oboch uvedených hľadísk znížil Najvyšší súd Slovenskej republiky požadovanú náhradu trov konania a priznal žalobcovi náhradu trov konania vo výške jednej pätiny za úkony právnej služby.

Priznaná náhrada trov konania pozostáva z trov právneho zastúpenia za štyri úkony právnej služby, a to:

- prevzatie a príprava zastúpenia (r. 2014).....	26,8 eur
(§ 11 ods. 4 v spojení s § 13a písm. a/ vyhlášky Ministerstva spravodlivosti SR č. 655/2004 Z.z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb /ďalej len „vyhláška“/)	
- režijný paušál.....	8,04 eur
- podanie žaloby 07.04. 2014.....	26,8 eur
(§ 11 ods. 4 v spojení s § 13a písm. c/ vyhlášky)	
- režijný paušál.....	8,04 eur
- účasť na pojednávaní 17.06. 2015.....	27,97 eur
(§ 11 ods. 4 v spojení s § 13a písm. d/ vyhlášky)	
- režijný paušál.....	8,39 eur
- podanie odvolania	27,97 eur
(§ 11 ods. 4 v spojení s § 13a písm. c/ vyhlášky)	
- režijný paušál.....	8,39 eur
DPH 20%.....	28,48 eur
spolu.....	170,88 eur

Súd žalobcovi nepriznal náhradu za jeden vyčíslený úkon, a to za odpoveď na výzvu súdu z 29. apríla 2014. V tomto prípade išlo totiž o dodatočné doplnenie originálu plnej moci, udelenej žalobcom právnenmu zástupcovi, nie o úkon právnej pomoci - podanie vo veci samej.

Súd úspešnému žalobcovi priznal náhradu trov konania v celkovej sume 170,88 eur.

Toto rozhodnutie bolo prijaté pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.